

کتاب الولاية و کتاب القضاة (کتاب)

«کتاب الولاية و کتاب القضاة»، کتابی تاریخی است که والیان و قاضیان **حکومت اسلامی مصر** را تا **زمن** مؤلف حتی الامکان نام برده و توضیحات مختصری در موردشان بیان کرده است.

فهرست مندرجات

- ۱ - کتاب شناسی
- ۲ - ساختار
- ۳ - گزارش محتوا
- ۴ - اخبار قضاة
- ۵ - وضعیت کتاب
- ۶ - مشاهده آنلاین کتاب
- ۷ - پانویس
- ۸ - منبع

کتاب شناسی

این کتاب، به **زبان عربی** بوده و جهت معرفی اشخاصی که گفته شد، توسط ابی عمر محمد بن یوسف کندی مصری، در **قرن چهارم** هجری تألیف شده است. از آن جایی که مؤلف، شخصی **عالم** به **انسی** و بلدان بوده و خود، منصب قضای مصر را دارا بوده است، کتابش حائز **اهمیت** است و مورد اعتنا و توجه دانشمندان واقع گردیده و از آن، به عنوان یکی از منابع شناخت والیان و قاضیان مصر استفاده می‌شود.

[۱] **کتاب الولاية و کتاب القضاة، ابو عمر مصری، ج ۱، ص ۸.**

ساختار

کتاب، در دو بخش تنظیم شده است؛ بخش اول، حاوی اسماء ولایة مصر و بخش دوم، شامل اخبار قضاة مصر می‌باشد. مؤلف، **تاریخ** ولایة مصر را تا **سال ۳۳۵ ق**، تعقیب کرده است و دنباله کار او را ابن زولاق مصری، حسن بن ابراهیم تا سال ۳۶۲ ق، ادامه داده است. در بخش دوم، تاریخ قضای مصر، به ترتیب سنوات، دنبال شده و در خلال آن، به شرح حال و اخبار برخی از **قضاة** می‌پردازد و گه گاه، بعضی از **احکام** صادره از سوی ایشان را نقل کرده است و تا سال ۲۴۶ ق / ۸۶۱ م؛ یعنی تا **زمن** تعیین «بکر» در **منصب قضا**، بحث خود را تعقیب می‌کند، اما ادامه کتاب در **اثر مرگ** مؤلف و یا به علت‌های دیگر متوقف می‌شود.

گزارش محتوا

به طور کلی مطالب مطرح شده در این کتاب، اعم از آنهایی که خود کندی نگاشته و آنهایی که بعداً توسط دیگران به نوشته وی ملحق گردیده است، بدین شرح می‌باشد: در بخش اسماء ولایة مصر، ابتدا، از والیان پیش از **دولت عباسی** (اعم از آنهایی که از طرف **عمر و عثمان و علی** علیه‌السلام به مصر **اعزام** شدند و آن‌هایی که از طرف **حکومت بنی امیه** والی آن جا گردیدند) یاد می‌شود؛ والیانی از قبیل **عمر و بن العاص**، عبدالله بن سعد، محمد بن ابی حذیفه، قیس بن سعد... و عبد الملک بن مروان بن موسی، سپس زیر عنوان دولت عباسی از والیانی مانند صالح بن علی، ابو عون عبد الملک بن یزید، موسی بن کعب، محمد بن اشعث... و از جور ترکی یاد می‌گردد، پس از آن تحت عنوان دولت طولونیه، والیانی همچون احمد بن طولون، خمارویه بن احمد، ابو العساکر جیش بن خمارویه... و احمد بن کیغغ و در آخر، زیر عنوان دولت اخشیدیه، والیانی مثل محمد بن طغج، ابو القاسم انوجور بن اخشید، ابو الحسن علی بن اخشید، کافور و ابو الفوارس احمد بن علی نام برده می‌شوند.

[۱] **کتاب الولاية و کتاب القضاة، ابو عمر مصری، ج ۱، ص ۱۹.**

اخبار قضاة

در بخش اخبار قضاة مصر، از قاضیان همچون «قیس بن ابی العاص، کعب بن یسار بن ضنه، عثمان بن قیس... و عبد الواحد بن عبد الرحمن»، «عبدالله بن عبد الرحمن، عیاض بن عبیدالله، عبدالله بن یزید... و خیر بن نعیم حضرمی»، «غوث بن سلیمان حضرمی، یزید بن عبدالله... و اسماعیل بن یسع کندی»، «مفضل بن فضاله، ابو طاهر عبد الملک بن محمد حزمی... و عبد الرحمن بن عبدالله»، «هاشم بن ابی بکر، ابراهیم بن بکاء... و ابراهیم بن جراح»، «عیسی بن منکر، هارون بن عبدالله و محمد بن ابی لیث خوارزمی»، «حارث بن مسکین، بکار بن قتیبه، محمد بن عبده بن حرب، ابو زرعه محمد بن عثمان... و ابو الفتح عبد الحاکم بن سعید بن سعید فارقی» یاد می‌شود.

[\[۳\] کتب الولاة و کتب القضاة، ابو عمر مصری، ج ۱، ص ۲۱۷.](#)

وضعیت کتاب

از بررسی منابع (دائرة المعارف اسلام)، چنین [استنباط](#) می‌شود که کندی، دو کتاب داشته است؛ یکی به نام «تسمیة ولاة مصر» یا «ولاة مصر» یا «تسمیة امراء مصر» که در [سال](#) ۱۹۰۸ چاپ گردید... و سپس وی، در صدد برآمد که کتاب اول را تکمیل نماید و کتابی به نام «القضاة»، در تاریخ و شرح حال قاضیان مصر، به رشته تحریر درآورد؛ این کتاب که [تاریخ](#) و اسامی قضاة مصر را تا سال ۲۴۶، در بر دارد، در سال ۱۹۰۸، در پاریس [انتشار](#) یافت، سپس این دو کتاب؛ یعنی کتاب الولاة و کتب القضاة، یک جا به نام «کتب الولاة و القضاة»، در ۱۹۱۲، به چاپ رسید.

فهرست عام اسماء اعلام، در آخر کتاب آمده است. همین طور کتاب [ابن حجر عسقلانی](#) به انگلیسی ترجمه شده و آن هم به آخر کتاب اضافه شده است.

[\[۴\] کتب الولاة و کتب القضاة، ابو عمر مصری، ج ۱، ص ۲۵۲.](#)

مشاهده آنلاین کتاب

[کتب الولاة و کتب القضاة للکندی.](#)

پانویس

۱. [↑ کتب الولاة و کتب القضاة، ابو عمر مصری، ج ۱، ص ۸.](#)
۲. [↑ کتب الولاة و کتب القضاة، ابو عمر مصری، ج ۱، ص ۱۹.](#)
۳. [↑ کتب الولاة و کتب القضاة، ابو عمر مصری، ج ۱، ص ۲۱۷.](#)
۴. [↑ کتب الولاة و کتب القضاة، ابو عمر مصری، ج ۱، ص ۲۵۲.](#)

منبع

نرم افزار تراث ۲، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور).

رده‌های این صفحه: [کتاب شناسی](#)